

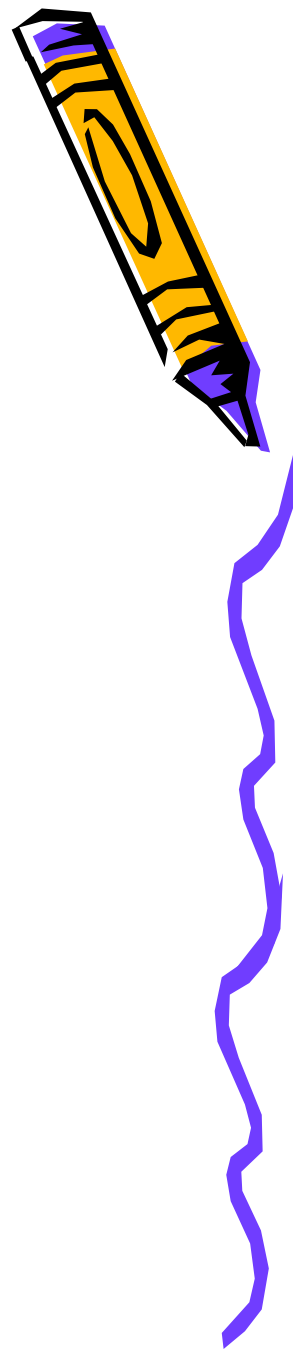

TEORIE A METODIKA HER

Zora Syslová

Obsah semináře:

1. Vymezení pojmu hra
2. Teorie hry
3. Význam a funkce hry
4. Zákonitosti hry
5. Charakteristické znaky hry
6. Využití hry pro pedagogickou diagnostiku
7. Hračka
8. Ukázky her (zdroj – literatura, Internet)

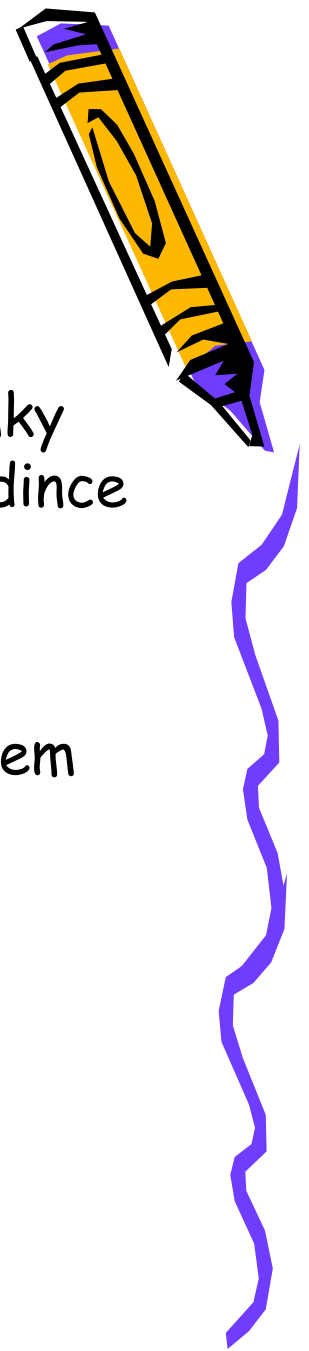
3. Význam a funkce hry

Východiskem je definice pojmu činnost: „Činnost je psychická aktivita organismu jako celku, jejímž prostřednictvím jedinec uskutečňuje své interakce s objekty okolního prostředí. Vnitřní příčinou zahajování těchto interakcí jsou aktualizované potřeby jedince. V průběhu činnosti působí jedinec na objekty tak, aby je měnil ve shodě s požadavky, které vyplývají z jeho potřeb. Účinky činnosti se neomezují pouze na měnění objektů a uspokojování potřeb jedince, ale mohou vytvářet i postupné změny různých dispozičních struktur jeho osobnosti.“

(Severová 1982, s.15).

Hra je základní aktivitou dětské seberealizace

- Vychází z vnitřního popudu, odráží aktuální podmínky
- Je originálně nastavena podle dispozic každého jedince
- Její forma se v čase a společnosti proměňuje
- Účel má hra sama v sobě
- Oblasti reálných skutečností se mohou na základě vstřebaných informací proplétat a tvůrčím způsobem vznikají nové skutečnosti tady a teď
- Na základě individuality i skupinových souher a prožitků

Hry a předmětný obsah činnosti

Hry zřejmě nemají specifický předmětný obsah. Hrou se může stát nejen manipulace s hračkami, ale s nejrůznějšími věcmi, se zvířaty, s jinými dětmi, dospělými apod. Jsou to činnosti, které děti provádějí, protože je to baví, protože je chtějí dělat. Severová upozorňuje na to, že ne všechny činnosti, které děti dělají spontánně, jsou hrami. Patří sem také spánek, jídlo, pití apod. Ty dělají pro uspokojení svých základních potřeb.

Různorodost her, která je příznačná pro dětský věk souvisí pravděpodobně s tím, že u většiny normálních **zdravých dětí** plní **funkci učení**.

S funkcí učení souvisí i to, že ve hrách dětem nejde jen o dosahování určitých vnějších výsledků, ale především o samotné provádění činnosti.

Hry a motivační obsah činnosti

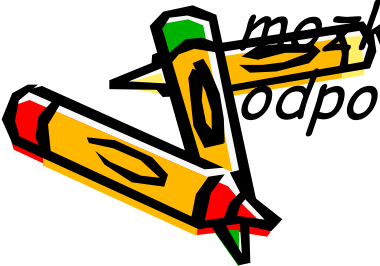
Hry mají různé motivy a podle nich pak hra plní různé funkce. Předpokládá se, že děti vyrůstající v klidném rodinném prostředí jsou ke hře motivovány specifickými potřebami učení a vývoje. Tyto hry mají formu bezprostředně **motivovaného učení** a mají v životě dětí mimořádný vývojový význam. Dalšími motivy her dětí i dospělých mohou být **společenské potřeby, odpočinku** apod. Hry dětí, které musejí čelit vážným životním situacím vyvolávajícím **frustraci, bývají motivovány právě neuspokojenými potřebami a pak plní tyto hry funkci jejich náhradního uspokojení.** Často pomáhají dětem při řešení vzniklých konfliktů. Předpokládá se, že tyto typy her se nepodílejí na rozvoji schopností dětí a přispívají k obnově duševní rovnováhy dítěte.

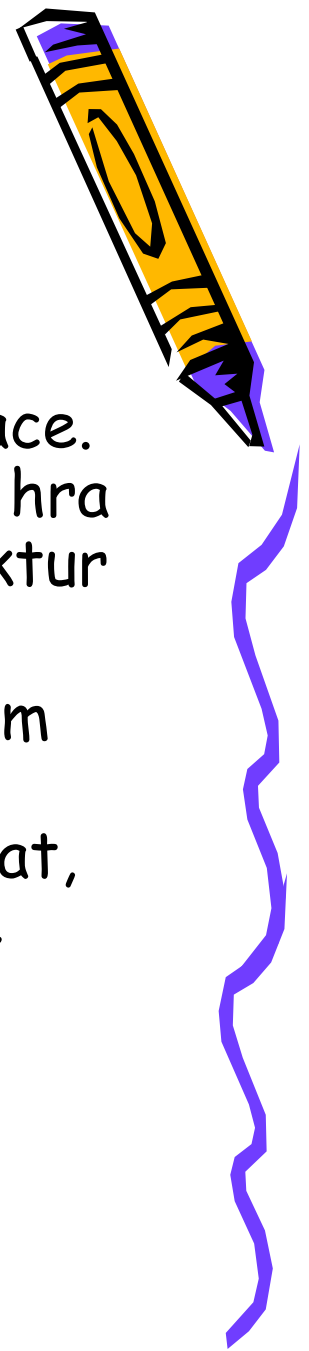

Matějček upozorňuje na blahodárny vliv hry u dětí se syndromem lehké mozkové dysfunkce. „Ukázalo se totiž, že mají-li tyto děti dost příležitosti k volnému pohybu a ke hře podle vlastního zájmu a volby, zlepšuje se jejich chování a stoupá jejich výkonnost. Nemají-li takovou příležitost, obtíže se stupňují. Nějakou delší soustavnou prací, např. učením, se jejich malá zásoba energie snadno vyčerpá - volná hra naopak znamená odpočinek pro jejich nervový systém, neboť se podle vlastní potřeby dítěte „zapínají“ a „vypínají“ jednotlivá mozková centra, a tak si zbylá část může zatím odpočinout v procesu útlumu.“

(Matějček 1978, str. 313)

Hra a formativní obsah činnosti

Formativní obsah hry souvisí se způsobem motivace. Podle ní můžeme odhadnout, do jaké míry se hra podílí na utváření různých dispozičních struktur osobnosti.

Obecně lze říci, že hra rozvíjí osobnost dítěte tím více, čím více odpovídá její obsah vlohám a dispozicím dítěte. Zároveň se dá předpokládat, že onen dispoziční předpoklad her ještě více děti ke hře motivuje.

Zjednodušeně by se dalo říci, že můžeme rozlišit hry motivované specifickými potřebami vývoje, které plní funkci učení a hry, které s učením nesouvisejí. Ty pak plní v životě dítěte jiné funkce, např. funkci relaxační či terapeutickou.

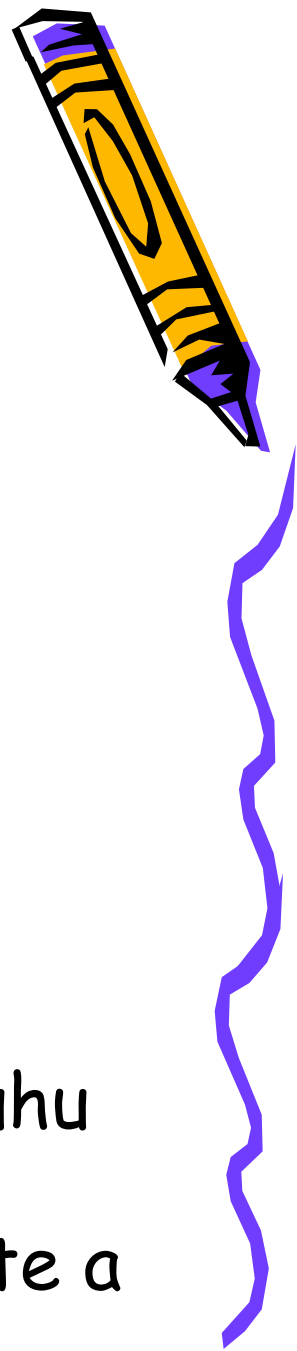

4. Zákonitosti hry

Hra podléhá ve vývoji jedince určitým zákonitostem a stejně jako psychické funkce, se podle určitých stadií vyvíjí.

Znalost těchto stadií usnadňuje sledování a rozbor dětské hry, která se svým obsahem, formou, trváním i sociálním zaměřením liší jednak podle věku a jednak podle individuálních zvláštností každého jednotlivého dítěte.

Mezi ukazatele stupně vývoje hry patří:

- Samostatnost
- Plánovitost
- Soustředěnost
- Zastoupení jednotlivých druhů her
- Obsahová náplň hry, její bohatost a tvořivost

Ranější nebo pozdější nástup určitého druhu nebo fáze hrové činnosti může být orientačním ukazatelem vyspělosti dítěte a odlišnost může signalizovat vývojové poruchy a zpoždění

